

4. Дерій В.А. Організація бухгалтерського обліку в підприємстві: курс лекцій / В.А. Дерій. – Тернопіль: Джура, 2003. – 92 с.

5. Житний П. Проблеми формування облікової політики та шляхи їх вирішення / П. Житний // Бухгалтерський облік і аудит. – 2005. – № 3. – С. 19 – 22

6. Конспект лекцій з дисципліни «Облікова політика підприємства» для студентів напряму 6.030509 «Облік і аудит» / Укладач: Кіляр О.Р. – Тернопіль, ТНТУ імені І. Пулюя, 2016. – 69 с.

7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. № 73. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

ПРОЦЕДУРА «DUE DILIGENCE» ЯК СУПУТНЯ АУДИТУ ПОСЛУГА

*Польова Т. В., канд. екон. наук; Бельченко Д. В., магістрант
Харківський торговельно-економічний інститут*

Київського національного торговельно-економічного університету

На сучасному етапі розвитку ринкових відносин ділова активність бізнесу проявляється у об'єднанні, продажі, поглинанні підприємств, відкритті філій та залученні іноземних інвестицій. З одного боку ситуація сприятлива, оскільки з'являються додаткові джерела фінансування діяльності суб'єктів господарювання, збільшуються обсяги виробництва та реалізації продукції, оновлюється основний капітал, проте з іншого – підвищуються ризики, які в майбутньому можуть призвести до втрати ресурсів інвестора та зниження привабливості бізнесу. Надійним способом мінімізації негативних ризиків, пов'язаних з укладанням інвестиційних угод та збереженням коштів в процесі їх примноження, є детальне вивчення діяльності підприємства шляхом проведення комплексної перевірки, яка включатиме питання організаційного, юридичного, економічного характеру. З огляду на це, існує об'єктивна необхідність здійснення спеціальної експертизи – Due Diligence. Така незалежна перевірка являє собою комплекс аналітичних та оперативних заходів для перевірки законності та комерційної привабливості запланованої операції купівлі-продажу, інвестиційного проекту, який клієнти замовляють у ситуації

придбання (купівлі), злиття чи поглинання підприємств, значних сум інвестування [1]. Ці процедури дозволяють проаналізувати діяльність підприємства, оцінити юридичні, фінансові і податкові ризики, а також розробити план заходів щодо їх зниження.

На сьогодні не існує єдиного підходу до трактування терміна «Due Diligence». На нормативно-законодавчому рівні дане питання взагалі не розглядається. Зарубіжні вчені та практики по різному тлумачать зміст даної категорії, а саме Due Diligence – це:

- система заходів, спрямованих на перевірку законності і комерційної привабливості планової угоди, інвестиційного проекту [2];

- збір і аналіз інформації з метою оцінки різноманітних ризиків, пов'язаних з інвестуванням [3];

- процес ґрунтовного аналізу усіх ресурсів підприємства та зобов'язань, а також його реального фінансового становища [4];

- процедура формування об'єктивного уявлення про об'єкт інвестування, яка включає аналіз інвестиційних ризиків, незалежну оцінку об'єкта інвестування, повне дослідження діяльності компанії, комплексну перевірку фінансового стану та позицій на ринку [5].

Аналізуючи різні визначення терміна «Due Diligence» доцільно зазначити, що вони базуються на комплексному дослідженні підприємства, шляхом аналізу якісних і кількісних показників. Класична процедура «Due Diligence», за твердженням економіста Вишневецького А. В., [6] здійснюється фахівцями у три етапи. Робота аудиторів для виконання завдань на першому етапі полягає у всебічному аналізі стану системи внутрішнього контролю, структури доходів та витрат, ступеня ризику застосовуваних податкових схем, дослідженні необоротних активів, фінансових вкладень, дебіторської та кредиторської заборгованостей, позикових і власних коштів, достовірності звітності. За підсумками роботи складається звіт про фінансову експертизу, що містить рекомендації з мінімізації ризиків при переході права власності на об'єкт.

Виконання цілей другого етапу досягається роботою оцінювачів. Вони визначають ціну на ринку на об'єкт інвестування і на аналогічні підприємства, встановлюють ризики залежно від мети покупки: для використання в існуючому напрямку, для подальшого репрофілювання (повного або часткового), для об'єднання з наявним бізнесом замовника. За підсумками роботи оцінювачами складається звіт про оцінку бізнесу і активів компанії.

Завдання на третьому етапі виконуються юристами, які визначають правові основи створення та здійснення діяльності підприємства: установчі документи; склад акціонерів (учасників); як проводяться збори акціонерів і як виконуються їх рішення; на чому базуються майнові і трудові відносини; як виконуються зобов'язання за договорами.

По завершенні усіх трьох етапів командної роботи, спрямованої на всебічну перевірку законності і комерційної привабливості угоди або інвестиційного проекту, на підставі наданої і обробленої інформації, виконавцем процедури «Due Diligence» генерується висновок, що дозволяє інвесторам обґрунтувати рішення і оцінити усі переваги і недоліки.

Отже, Due Diligence можна вважати супутньою по відношенню до аудиту послугою, оскільки дана перевірка передбачає збір, підготовку та аналіз інформації, а, відповідно до Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, супутніх послуг та іншого надання впевненості, супутні послуги охоплюють погоджені процедури та підготовку інформації. Згідно Міжнародного стандарту супутніх послуг 4410 «Завдання з підготовки фінансової інформації» мета завдання з підготовки інформації полягає в тому, що бухгалтер використовує власний досвід для збирання, класифікації та узагальнення фінансової інформації. Може виникнути ситуація із звуженням інформації до форми, зручної для обробки та розуміння, без вимог перевірки тверджень, на яких вона ґрунтується. Процедури не завжди дають можливість бухгалтеру висловити певний рівень впевненості про фінансову інформацію. Проте користувачі підготовленої фінансової інформації одержують користь від залучення бухгалтера, оскільки послуги надаються з професійною компетентністю та сумлінністю [7].

Враховуючи вищезазначене, Due Diligence – це супутня аудиту послуга, яка включає дослідження діяльності підприємства на підставі аналізу кількісних і якісних показників і базується на системі менеджменту та внутрішнього контролю.

Можна зробити висновок, що на сьогодні Due Diligence є актуальною процедурою. Її необхідність обумовлена перш за все тим, що за сучасних ринкових відносин підвищуються вимоги інвесторів, банківських установ та покупців до прозорості інформації про об'єкт інвестування, кредитування чи купівлі. Due Diligence, як інструмент дослідження, дозволяє отримати реальну оцінку бізнесу, визначити

фінансове становище та тенденції розвитку підприємства і отримати інформацію, яка якісно вплине на прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Література.

1. Петрик О. А. Сутність аудиту оподаткування підприємств згідно з нормами Податкового кодексу України та порядок його організації [Електронний ресурс] / О. А. Петрик. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/12562/1/38_190197_Vis_722_menegment.pdf.

2. Ермоленко О. Особенности Vendor Due Diligence сельскохозяйственных предприятий [Электронный ресурс] / О. Ермоленко // Финансовый директор. – 2010. – № 7/8. – Режим доступу: <http://gaap.ru/articles/81293/>.

3. Ницевич А. Что такое Due Diligence? Понятие, классификация, особенности проведения правового дьюдилидженс [Электронный ресурс] / А. Ницевич, А. Скоробогатов // Фориншурер. – Режим доступу: <http://forinsurer.com/public/10/01/13/4005>.

4. Бондар В. Методичні засади експертизи правового та фінансового становища компанії при складанні звіту Due Diligence / В. Бондар // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 8. – С. 23-28.

5. Дема Д. І. Due Diligence в управлінні ризиками при використанні об'єктів інтелектуальної власності [Електронний ресурс] / Д. І. Дема, Л. В. Недільська. – Режим доступу: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/7500/1/ІЕНТтаNP_2016_125-130.pdf.

6. Вишневецкий А. В. Отчет инвестору / А. В. Вишневецкий. – М. : Москва-сити, 2010. – 24 с.

7. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг / пер. з англ. АПУ. – К. : Фенікс, 2015. – 1172 с.